

**AKMENĖS RAJONO JUNG TINĖS MOKYKLOS
DIREKTORIUS**

ĮSAKYMAS

**DĖL DARBUOTOJŲ PSICHOLOGINIO SAUGUMO UŽTIKRINIMO AKMENĖS
RAJONO JUNG TINĖJE MOKYKLOJE IR GALIMŲ PSICHOLOGINIO SMURTO
DARBE ATVEJŲ NAGRINĖJIMO KOMISIJOS TVIRTINIMO**

2025 m. rugsėjo 1 d. Nr. V-58
Naujoji Akmenė

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos darbo kodeksu, Lietuvos Respublikos Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus 2021 m. liepos 26 d. įsakymo Nr. EV-173 „Dėl psichosocialinės rizikos vertinimo bei mobingo darbe prevencijos atitikties teisės aktų reikalavimus deklaravimo ir teminės ataskaitos pateikimo Lietuvos Respublikos valstybinei darbo inspekcijai prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos“ reikalavimais bei Lygių galimybių ir nediskriminavimo aprašu ir kitais aktualiais teisės aktais:

1. T v i r t i n u darbuotojų psichologinio saugumo užtikrinimo Akmenės rajono jungtinėje mokykloje tvarkos aprašą (pridedama).

2. S u d a r a u galimų psichologinio smurto darbe atvejų nagrinėjimo komisiją:

2.1. Aina Akonaitė-Jašmontienė, Naujosios Akmenės „Saulėtekio“ progimnazijos skyriaus direktoriaus pavaduotoja ugdymui – komisijos pirmininkė;

2.2. Asta Lipkinienė, Kruopių pagrindinės mokyklos skyriaus vedėja – narė;

2.3. Reda Urbonienė, Kruopių pagrindinės mokyklos skyriaus mokytoja – narė;

2.4. Ligita Šutkienė, Naujosios Akmenės „Saulėtekio“ progimnazijos skyriaus mokytoja – narė;

2.5. Olga Orienė, Naujosios Akmenės „Saulėtekio“ progimnazijos skyriaus mokytoja – narė.

3. Į p a r e i g o j u raštinės administratorę su šiuo įsakymu per dokumentų valdymo sistemą supažindinti komisijos narius, o per mokyklos informacinę sistemą iMIS supažindinti įstaigos darbuotojus, ir perduoti atsakingiems asmenims dėl aprašo paskelbimo įstaigos skyrių internetinėse svetainėse.

Direktorė

Violeta Karalienė

PATVIRTINTA

Akmenės rajono jungtinės mokyklos
direktoriaus 2025 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-58

AKMENĖS RAJONO JUNGTINĖS MOKYKLOS DARBUOTOJŲ PSICHOLOGINIO SAUGUMO UŽTIKRINIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Psichologinio saugumo užtikrinimo Akmenės rajono jungtinėje mokykloje (toliau – Mokykla) tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato principus, kuriais vadovaujamosi Mokykloje, siekiant užtikrinti darbuotojų psichologinį saugumą, psichologinio smurto ir mobingo darbe atveju atpažinimo, registravimo ir nagrinėjimo tvarką, psichologinio smurto ir mobingo darbe prevencijos principus, jų įgyvendinimo priemones ir tvarką.

2. Šio Aprašo tikslas – užtikrinti darbuotojų psichologinį saugumą, psichosocialinės rizikos valdymą, psichologinio smurto ir mobingo prevencijos įgyvendinimą ir saugios darbo aplinkos kūrimą visiems Mokyklos darbuotojams.

3. Apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Psichologinis smurtas** – nepriimtinas vieno ar kelių asmenų elgesys, kuris gali pasireikšti įvairiomis formomis, pagrinde – priekabiavimu ir smurtu: fiziniu, psichologiniu ir / ar seksualiniu išnaudojimu, vienkartinio ar sistemingu neetišku elgesiu, nepagarbiu elgesiu kitų asmenų atžvilgiu. Darbo aplinkoje smurtas gali pasireikšti tarp to paties lygmens kolegų (horizontalus smurtas), tarp vadovų ir jų pavaldinių (vertikalus smurtas) bei darbuotojų ir kitų asmenų (klientų, vartotojų, trečiųjų asmenų ir kt.).

3.2. **Mobingas** – jėgų disbalansu paremti santykiai darbo vietoje, pasireiškiantys nuosekliu ilgalaikiu netinkamu elgesiu, nukreiptu prieš darbuotoją, kuriais pažeidžiama darbuotojo fizinė, socialinė ar psichologinė gerovė, mažinamas jo produktyvumas bei pasitenkinimas darbu. Mobingą gali taikyti tiek vienas kolektyvo pritarimą ar galios svertų turintis asmuo, tiek darbuotojų grupė.

3.3. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys, kai asmens lyties, lytinės orientacijos, negalios, amžiaus, rasės, etninės priklausomybės, tautybės, religijos, tikėjimo, kalbos, kilmės, socialinės padėties, įsitikinimų ar pažiūrų, pilietybės, šeimyninės padėties, ketinimo turėti vaiką (vaikų) pagrindu siekiama ižeisti arba ižeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar ižeidžianti aplinka.

3.4. **Stresas** – darbuotojo reakcija į nepalankius darbo sąlygų, darbo reikalavimų, darbo organizavimo, darbo turinio, darbuotojų tarpusavio santykių ir (ar) santykių su darbdaviu ir (ar) trečiaisiais asmenimis psichosocialinius veiksnius.

3.5. **Psichosocialinis veiksnys** – veiksnys, kuris dėl darbo sąlygų, darbo reikalavimų, darbo organizavimo, darbo turinio, darbuotojų tarpusavio ar darbdavio ir darbuotojo tarpusavio santykių sukelia darbuotojui psichologinį stresą.

3.6. **Psichosocialinė rizika** – rizika darbuotojų psichinei ir fizinei sveikatai bei socialinei gerovei, kurią kelia psichosocialiniai veiksniai, susiję su darbo santykiais.

3.7. „**Patyčių dėžutė**“ – oficiali Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos rekomenduojama elektroninė priemonė, skirta šalies mokykloms, kuri leidžia anonimiškai ir greitai pranešti apie įtariamą arba įvykusią patyčią, o mokykloms – reaguoti į jas laiku ir suteikti pagalbą.

4. Kitos Apraše naudojamos sąvokos suprantamos ir aiškinamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos Darbo kodekse, Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme ir Psichosocialinės rizikos vertinimo metodiniuose nurodymuose.

5. Darbuotojai turi teisę:

- 5.1. į saugias darbo sąlygas, taip pat ir į darbo vietą be smurto apraiškų;
- 5.2. į aiškiai apibrėžtą vaidmenį darbe ir atsakomybę;
- 5.3. lankyti mokymus, skirtus smurto prevencijai;
- 5.4. rūpintis savo darbo kultūros puoselėjimu ir bendravimo kokybe;
- 5.5. derinti darbo ir asmeninio gyvenimo poreikius;
- 5.6. aktyviai dalyvauti vertinant profesinę riziką;
- 5.7. aktyviai dalyvauti įgyvendinant politiką prieš smurtą ir kuriant strategiją;
- 5.8. naudotis priemonėmis, kurios numatytos prieš smurtą nukreiptoje strategijoje;
- 5.9. bendradarbiauti su profesinėmis sąjungomis;
- 5.10. netoleruoti prieš juos ir kitus asmenis nukreipto psichologinio smurto;
- 5.11. pranešti apie patirtą smurto atvejį, detalai jį aprašyti.

II SKYRIUS

PSICHOLOGINIO SMURTO IR MOBINGO DARBE ATPAŽINIMAS

6. Psichologinis smurtas ir mobingas darbo aplinkoje gali pasireikšti:

6.1. profesinėje srityje: viešu pažeminimu, nuomonės menkinimu, kaltinimu dėl pastangų stygiaus, beprasmių, neatitinkančių kompetencijos užduočių skyrimu, nušalinimu nuo sričių, už kurias darbuotojas yra atsakingas, pernelyg didelio darbo krūvio skyrimu, darbo užduočių įvykdymo nerealiais terminais pavedimu;

6.2. dėl asmeninės reputacijos: užgauliomis pastabomis, užgauliojimu, bauginimu, menkinimu, užuominomis dėl amžiaus, lyties ar kitų asmeninių dalykų, apkalbomis;

6.3. per izoliaciją: psichologiniu ir socialiniu išskyrimu, galimybių apribojimu, nuomonės ignoravimu, darbui reikalingos informacijos nuslėpimu;

6.4. fiziniais veiksmais: neverbaline agresija ir psichologiniu spaudimu: įbauginančiu spoksojimu ar rūsčiu žvilgsniu; pakeltu tonu bei rėkimu, siekiant užgožti dialogą ar oponento pastabas; taip pat demonstratyviu įtampos rodymu (žingsniavimu, nerimastingu vaikščiojimu ar agresyviais kūno judesiais), kuriais siekiama sukelti darbuotojui nesaugumo jausmą.

III SKYRIUS

PSICHOLOGINIO SMURTO IR MOBINGO DARBE PREVENCIJOS ĮGYVENDINIMO TVARKA

7. Mokykloje turi būti įgyvendinami pagrindiniai prevenciniai veiksmai:

7.1. **pirminiai prevenciniai veiksmai:**

7.1.1. psichosocialinės darbo aplinkos gerinimas užtikrinant, kad su darbu susiję sprendimai būtų pagrįsti teisingumo, sąžiningumo, lygių galimybių ir pagarbos žmogui principais, kad

organizuojant darbą būtų optimizuojamas darbo krūvis, darbai paskirstomi po lygiai, atsižvelgiant į etatinį darbo krūvį, būtų atsižvelgiama į gerus darbuotojų tarpusavio santykius, efektyviai sprendžiamos iškilusios problemos ir vengiama besitęsiančio streso situacijų. Darbuotojui turi būti aišku, ko iš jo tikimasi darbe, jis turi būti pakankamai apmokytas kaip atlikti savo darbą;

7.1.2. nedelsiant registruojami galimo psichologinio smurto ir mobingo atvejai, jie analizuojami, sudarant galimybes darbuotojams teikti pranešimus apie įvykius su detaliais paaiškinimais, nurodant smurtautojus, smurto situaciją, aplinkybes, galimus liudininkus;

7.1.3. įstaigos kultūros ugdytas įsipareigojant, kad bus užtikrinta darbuotojų sauga ir sveikata visais su darbu susijusiais aspektais. Aiškiai apibrėžiamos darbuotojų pareigos ir atsakomybės. Psichologinio smurto ir mobingo netoleravimas, skatinamos diskusijos, gerbiama kitokia pozicija, nuomonė;

7.1.4. fizinės darbo aplinkos gerinimas užtikrinant, kad darbo vieta būtų saugi, patogi, tinkamai įrengta ir prižiūrima;

7.2. antriniai prevenciniai veiksmai:

7.2.1. darbuotojų informavimas apie darbuotojų psichologinio saugumo užtikrinimo politiką ir kitas galiojančias tvarkas, užtikrinančias, kad visi Mokykloje dirbantys ar naujai įsidarbinantys darbuotojai žinotų ir suprastų Mokyklos siektino elgesio taisykles ir vykdomas priemones. Informacijai skleisti pasitelkiami visi galimi būdai: personalo susirinkimai, skyrių informacinės lentos, informaciniai pranešimai, atmintinės, dalomoji medžiaga ir kiti būdai;

7.2.2. inicijuojami personalo mokymai, atsižvelgiant į poreikius ir esamą situaciją;

7.2.3. nuolat stebima situacija, atsižvelgiant į psichosocialinės rizikos veiksnius, organizuojamas, atliekamas ir, esant reikalui, atnaujinamas psichosocialinės rizikos vertinimas;

7.3. tretiniai prevenciniai veiksmai:

7.3.1. psichologinį smurtą ir mobingą patyrusių ar mačiusių darbuotojų psichologinių traumų ir streso lygio mažinimas, skubiai ir efektyviai nagrinėjant galimo psichologinio smurto ar mobingo atvejus, teikiant rekomendacijas administracijai, užtikrinant medicinos psichologo paslaugų prieinamumą ir visų reikalingų psichologinės pagalbos resursų (psichologų, psichiatrų, socialinių darbuotojų, psichologinės pagalbos organizacijų, psichologinės pagalbos telefono linijų) nuorodų ir kontaktų suteikimą visiems Mokyklos darbuotojams;

7.3.2. sąlygų dalytis patirtimi sudarymas, organizuojant darbuotojų susirinkimus, skatinant darbuotojus kalbėti apie savo patirtis, informuoti atsakingus asmenis ir ieškoti pagalbos, gauti paramos iš kolegų;

7.3.3. stengtis iškilusias problemas spręsti neformaliomis priemonėmis – pokalbiu su smurtautoju, psichologo konsultacijos rekomendavimu, o jei to nepakanka, naudoti drausmines priemones – raštišką įspėjimą, perkėlimą į kitą skyrių ar pareigas, atleidimą iš darbo;

7.3.4. drausminės procedūros numatomos ir taikomos smurtautojams, atsižvelgiant į abiejų smurto įvykyje dalyvavusių pusių paaiškinimus, nurodomas aplinkybes, objektyviai jas išklausus, bei ankstesnį smurtautojo elgesį.

IV SKYRIUS

PSICHOLOGINIO SMURTO IR MOBINGO DARBE ATVEJŲ REGISTRAVIMO IR NAGRINĖJIMO TVARKA

8. Galimai patirtus ar pastebėtus psichologinio smurto ir mobingo atvejus nagrinėja, prevencines priemones siūlo direktoriaus įsakymu sudaryta ir patvirtinta galimų psichologinio smurto darbe atvejų nagrinėjimo komisija (toliau – Komisija).

8.1. Komisija sudaroma iš 5 mokyklos darbuotojų;

8.2. kiekvienas Komisijos narys privalo pasirašyti duomenų konfidencialumo, sprendimų priėmimo objektyvumo ir nešališkumo deklaraciją;

8.3. Komisijos nariai pirmo posėdžio metu išrenka Komisijos pirmininką, kuris vadovauja Komisijos darbui.

9. Darbuotojas, galimai patyręs ar pastebėjęs psichologinio smurto ar mobingo atvejį, turi teisę (taip pat ir anonimiškai) apie jį pranešti:

9.1. Mokyklos direktoriui. Direktorius apie praneštą atvejį turi informuoti Komisiją 9.2., 9.3. arba 9.4. punktuose nurodytais būdais, pateikiant reikiamą informaciją;

9.2. registruojant psichologinio smurto ar mobingo atvejį naudojantis Mokyklos internetiniu puslapiu www.arjm.lt, pasirinkus Akmenės rajono jungtinės mokyklos psichologinio saugumo užtikrinimo įgyvendinimo tvarkos aprašo 1 priedą „Darbuotojų galimų psichologinio smurto atvejų darbe anketa“. Užpildytą anketą pateikti Komisijai;

9.3. registruojant psichologinio smurto ar mobingo atvejį naudojantis Mokyklos informacine sistema iMIS, pasirinkus Akmenės rajono jungtinės mokyklos psichologinio saugumo užtikrinimo įgyvendinimo tvarkos aprašo 1 priedą „Darbuotojų galimų psichologinio smurto atvejų darbe anketa“. Užpildytą anketą pateikti komisijai;

9.4. siunčiant elektroninį laišką adresu rastine@arjm.lt, nurodant informaciją: asmens vardą ir pavardę, kontaktus (el. pašta ir / ar tel. Nr.) (nebūtina, bet pageidautina siekiant tikslesnio tyrimo, išvadų ir tikslingos prevencijos, įvykio datą (arba periodą nuo–iki), galimus iniciatorius, nukentėjusius, liudininkus, pranešimą pildančio asmens sąsajas su įvykiu, detalų įvykio aplinkybių aprašymą, siūlomas prevencines priemones (jei esama pasiūlymų);

9.5. įmetant laisvos formos pranešimą į Patyčių dėžutę. Pranešėjui pageidaujant – užtikrinamas konfidencialumas.

10. Pagal poreikį (konkretaus atvejo nagrinėjimui), Komisijos pirmininko sprendimu, į Komisijos posėdį gali būti kviečiami ir kiti darbuotojai; visi kviečiami į posėdį asmenys privalo pasirašyti duomenų konfidencialumo, sprendimų priėmimo objektyvumo ir nešališkumo deklaracijas.

11. Galimo psichologinio smurto ar mobingo darbe atvejo nagrinėjimo procedūra:

11.1. pradedama nedelsiant Komisijai gavus rašytinę informaciją Apraše nurodytomis priemonėmis;

11.2. galimo psichologinio smurto ar mobingo atvejis nedelsiant užregistruojamas ir Komisijos pirmininkas informuoja Komisiją bei pateikia gautą medžiagą susipažinimui;

11.3. Komisija turi teisę prašyti darbuotojo, galimai patyrusio ar pastebėjusio psichologinio smurto ar mobingo atvejį, galimai įvykyje dalyvavusių asmenų (įvykio liudininkų, nukentėjusiųjų, galimų smurtautojų) ir kitų darbuotojų paaiškinimo, informacijos patikslinimo raštu ar žodžiu ir turimų įrodymų pateikimo;

11.4. darbuotojas, galimai patyręs ar pastebėjęs psichologinio smurto ar mobingo atvejį, galimai įvykyje dalyvavę asmenys (įvykio liudininkai, nukentėjusieji, galimi smurtautojai) ir kiti darbuotojai privalo bendradarbiauti su Komisija ir teikti visą atvejo tyrimui reikalingą informaciją;

11.5. surinkus informaciją, rengiamas Komisijos posėdis, kuriame atvejis aptariamas ir teikiamos išvados bei prevencinės priemonės Mokyklos administracijai. Jei Komisija nustato psichologinio smurto, mobingo, priekabiavimo darbe atvejį, kurį sukėlė Mokyklos vadovas, apie tai informuojamas Mokyklos steigėjas – pateikiamas pranešimas oficialiai per DVS;

11.6. Komisijos posėdžius protokoluoja ir su Komisijos veikla susijusius dokumentus registruoja Komisijos sekretorius.

12. Mokyklos vadovas, gavęs komisijos išvadas, nedelsdamas, ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Akmenės rajono Švietimo pagalbos tarnybai apie būtinybę teikti psichologinę pagalbą ir rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos.

13. Mokyklos vadovas įgyvendina prevencines priemones, kad situacija nepasikartotų; organizuoja mokymus apie psichologinį saugumą, nustato, reikalui esant, aiškesnes elgesio taisykles.

14. Mokyklos vadovas atlieka stebėseną, ar priimti sprendimai veikia, o prireikus juos koreguoja.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

15. Paskelbus šį tvarkos Aprašą informacinėje sistemoje iMIS, laikoma, kad su juo susipažino visi Mokyklos darbuotojai.

16. Darbuotojams, pateikusiems pranešimą 9 punkte nurodyta tvarka, užtikrinamas konfidencialumas pagal galiojančius teisės aktus.

17. Jei 9 punkte nurodytoje tvarkoje pateikiamame pranešime minimi ir kiti galimi nusižengimai (korupcijos, Etikos kodekso ar pan.), su tuo susijusi informacija perduodama pagal veiklos sritį atitinkamoms komisijoms nagrinėti.

18. Šio Aprašo pažeidimas gali būti laikomas darbo pareigų pažeidimu ir taikoma atsakomybė numatyta Lietuvos Respublikos darbo kodekse ar kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose.

19. Aprašas gali būti koreguojamas keičiantis teisės aktams. Aprašas tvirtinamas, keičiamas ar naikinamas Mokyklos direktoriaus įsakymu.

DARBUOTOJŲ GALIMŲ PSICHOLOGINIO SMURTO ATVEJŲ DARBE ANKETA

_____ (data)

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie galimo psichologinio smurto ir mobingo atvejį:	
Pranešusio apie galimo psichologinio smurto atvejį vardas, pavardė, el. paštas, tel. Nr.	
Galimo psichologinio smurto atvejo data, val., trukmė	
Galimo psichologinio smurto atvejo vieta	
Kokia psichologinio smurto forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinė: užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas ir pan.);	
☐ Psichologinė, emocinė: žeidžiantys žodžiai, pastabos, grasinimai, draudimai, gąsdinimai, kaltinimai, nesikalbėjimas, tylėjimas, ignoravimas, patyčios, savo nuomonės primetimas kitam žmogui, siekiant savo tikslų.	
☐ Elektroninė: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ .	
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

<u>Patyrusio psichologinį smurtą</u> vardas, pavardė	
<u>Galimai smurtavusio</u> vardas, pavardė	
<u>Stebėjusių</u> galimai psichologinio smurto atvejį vardas, pavardė	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

_____ (užpildžiusio asmens vardas, pavardė)

_____ (parašas)